

УДК 330.322:330.341.1

RESEARCH INTO THE ESSENCE OF THE CONCEPT OF INVESTMENT DEVELOPMENT

ДОСЛІДЖЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РОЗВИТОК

Bormotova M.V./Бормотова М.В.*s.t.s. as, prof./к.е.н., доц*

ORCID:0000-0002-5908-9922

Troinikova O.M./Тройнікова О.М.*s.t.s. as, prof./к.е.н., доц*

ORCID: 0000-0001-9599-5204

Sytnik V.A./Ситнік В.А.*master/magistr*

Ukrainian State University of Railway Transport,

Kharkiv, Feuerbacha 7, 65001

Український державний університет залізничного транспорту

Харків, Феєрбаха 7,65001

Анотація. У статті досліджено сутність поняття інвестиційний розвиток. Проаналізовані існуючі підходи до визначення класичної категорії «розвиток» та категорії «інвестиційний розвиток». Було сформульоване власне визначення, яке має комплексний сутнісний характер, і може бути використане для характеристики розвитку на мікро-, мезо- та макрорівнях.

Ключові слова: розвиток, інвестиційний розвиток, підходи до категорії розвиток, процес, мікро-, мезо- та макрорівень

Вступ.

В умовах післявоєнного відновлення економіки України особливої актуальності будуть мати практичні аспекти інвестиційного розвитку. Практичне ефективне використання інвестицій потребує теоретичного обґрунтування проблем інвестиційного розвитку, тому що без науково сформованої бази неможливо правильно визначити сутність, чинники, механізми та закономірності інвестиційних процесів. В цьому контексті важливо з'ясувати що по собі уявляє поняття інвестиційний розвиток так як без чіткого розуміння його змісту неможливо сформулювати дієву інвестиційну стратегію.

Основна частина. Термін «розвиток» часто вживається в таких поєднаннях: економічний розвиток, соціально-економічний розвиток, інвестиційний розвиток, розвиток економіки України (або іншої країни), розвиток регіону, міста. У кожному випадку під розвитком зазвичай мається на увазі будь-яка прогресивна зміна перш за все в економічній сфері. Якщо зміна

кількісна, говорять про економічне зростання. При якісній зміні мова може йти про структурні зміни або про зміну змісту розвитку, або про надбання економічною системою нових характеристик [1].

У філософському словнику розвиток означає - незворотна, спрямована, закономірна зміна матеріальних та ідеальних об'єктів; один із загальних видів зв'язку. В історії філософської думки вирізняють три основних тлумачення розвитку: як збільшення і зменшення, що знайшло відображення в теоріях преформізму; як перехід можливості в дійсність, речі в собі в річ для себе, що було характерно для Гегеля, а в більш загальному вигляді - як розуміння руху взагалі - для Аристотеля і аристотелівської традиції філософування; як виникнення нового, втіленням чого можуть бути численні концепції прогресу [2]. За Й. Шумпетером, розвиток – це, по-перше, необоротна зміна економічних параметрів господарського обороту – переміщення умовного центру рівноваги в інше місце за прогнозованою траєкторією розвитку під впливом інновацій, реалізоване через групові взаємодії підприємців. По-друге, розвиток – це процес підвищення економічної ефективності використання обмежених ресурсів [3]. Розвиток – специфічний процес зміни, результатом якого є виникнення якісно нового, поступальний процес сходження від нижчого до вищого, від простого до складного.

Разом із суто економічними характеристиками нерідко розглядають соціальні параметри розвитку. Більше того, соціальні характеристики давно вже стали повноправними показниками, що оцінюють ступінь розвитку будь-якого регіону [4].

Розвиток завжди має спрямованість, визначену метою або системою цілей. Якщо ця спрямованість позитивна, то говорять про прогрес, якщо негативна, то про регрес чи депресію. Іншими словами, природа розвитку завжди припускає певну мету або декілька цілей.

У результаті розвитку виникає новий якісний стан об'єкта, що виступає як зміна його складу або структури (тобто виникнення, трансформація або зникнення його елементів або зв'язків).

Від розгляду категорії розвиток взагалі, перейдемо до розвитку на мікрорівні, тобто до сутності поняття розвиток підприємства. На думку Рогова В. розвиток підприємства являє собою незворотний, спрямований, закономірний процес, який є сукупною безперервною та послідовною зміною результатів або станів підприємства в часі та просторі на кількісно і якісно інший за попередній, позитивний або негативний за напрямом [5].

В самому загальному розумінні розвитком підприємства є сукупність якісно-кількісних змін під впливом факторів внутрішнього і зовнішнього середовища, спрямована на перехід підприємства у новий стан, кращий за попередній. У сучасній економічній літературі прийнято виокремлювати різні типи розвитку суб'єкта підприємництва. Зокрема, залежно від предметної царини змін: продуктивний розвиток, територіальний розвиток; збутовий розвиток; інвестиційний розвиток; організаційний розвиток.

Як не дивно, але здається, що однією з найменш визначених в економічній літературі є категорія «інвестиційний розвиток». Здебільше інвестиційний розвиток розглядається як процес, що направлений на розв'язання проблем макроекономічного характеру. Ті підручники, монографії, статті які можуть містити в назві поняття інвестиційний розвиток, при детальному вивченні змісту не надають визначення цього терміну. Так, наприклад, стаття авторів Михайлик О.М., Демиденко О. Ю. в назві містить поняття інвестиційний розвиток, але в статті автори зосереджуються на сутності поняття інвестиційні ресурси, не розглядаючи зовсім поняття інвестиційний розвиток, хоча окреслюють напрями інвестиційного розвитку підприємства відповідної галузі [6].

Колот І. П. дає таке визначення: «Інвестиційний розвиток — це процес довгострокового спрямованого вкладення капіталу в підприємства різних галузей економіки та соціально-економічні програми усередині країни та за її межами для забезпечення покращення якості життя шляхом економічного зростання за рахунок одержання прибутків та соціальних результатів, випуску товарів, зокрема інвестиційних, надання послуг» [7]. Автори Нечаєва І. А., Гудзь П. В. в своїй монографії «Програмно-цільовий підхід в управлінні

інвестиційним розвитком металургійного підприємства» надають наступне визначення інвестиційного розвитку промислового підприємства, під яким слід розуміти незворотні, закономірні зміни технологічного та технічного способу виробництва на основі довгострокового спрямованого вкладення капіталу [8]. В той час, коли інвестиційний розвиток підприємства має містити комплексний характер змін, що охоплюють усі ключові сфери його функціонування, а саме крім виробничо-технологічної складової ще і організаційно-управлінську (удосконалення структури управління, підвищення ефективності бізнес-процесів, розвиток систем планування та контролю); фінансово-економічну (оптимізація фінансових потоків, підвищення інвестиційної привабливості, забезпечення стійкості та платоспроможності); кадрову (розвиток людського капіталу, підвищення кваліфікації персоналу, формування інноваційної культури); ринкову (розширення ринків збуту, підвищення конкурентоспроможності продукції, адаптація до потреб споживачів); екологічну та ін.

Деякі автори аналізують інвестиційний розвиток у взаємозв'язку з інноваційним та розглядають його як систему. Зокрема за думкою Грігерман Є. інноваційний та інвестиційний аспекти розвитку нерозривно пов'язані, що формує між ними діалектичний зв'язок. В своїй статті автор аналізує сутність таких поняття як розвиток та інвестиції, а визначенню поняття інвестиційний розвиток уваги не приділяє [9].

Проаналізувавши теоретичні погляди на сутність поняття інвестиційного розвитку, можна сформулювати власне визначення категорії «інвестиційний розвиток». Таким чином: це – багатовимірний і багатоаспектний процес на основі здійснення інвестицій і активізації інвестиційного процесу, у результаті чого відбувається перехід від нижчого до вищого рівня економічного розвитку й досягнення як економічного, науково-технічного так і соціального, екологічного ефектів суб'єкта господарювання певного регіону й країни в цілому. Запропоноване визначення має такі переваги: інвестиційний розвиток розглядається як комплексний процес, що охоплює різні сфери функціонування

економічної системи (економічні, соціальні, екологічні, а не тільки технічні), підкреслює еволюційний характер розвитку як переходу на якісно новий рівень, що відповідає закономірностям економічного зростання; наголошується, що саме інвестиції та активізація інвестиційного процесу виступають ключовими чинниками забезпечення розвитку, що відображає механізм його досягнення.

Крім того, це визначення є універсальним, тобто може бути використане для характеристики розвитку на мікро-, мезо- та макрорівнях, що робить його придатним для наукових досліджень різних масштабів.

Висновок

Таким чином в статті були проаналізовані існуючі в літературі підходи до визначення понять розвиток та інвестиційний розвиток. На підставі проведеного аналізу сформульоване власне визначення, яке має комплексний сутнісний характер, і може бути використане для характеристики розвитку на мікро-, мезо- та макрорівнях, що робить його придатним для наукових досліджень на різних рівнях.

Література

- 1 Шарп У. Основи інвестування К.: Центр навчальної літератури, 2006. 244с.
- 2 Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії імені Г. С. Сковороди. ред: В. І. Шинкарук . Київ: Абрис, 2002. 742 с.
- 3 Шумпетер Йозеф А. Теорія економічного розвитку: Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу. Пер. з англ. В. Старка. К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2011.242с
- 4 Череп А.В. Інвестознавство. К.:Кондор.2006. 398с. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-194>
- 5 В. Г. Рогов Економічна природа розвитку підприємства Механізм регулювання економіки, 2017 № 3 с. 85-94 https://mer.fem.sumdu.edu.ua/content/articles/issue_34/Viacheslav_H_RogovThe_Economic_Nature_of_Corporate_Development.pdf

6 Михайлик О.М., Демиденко О. Ю. Інвестиційний розвиток підприємств харчової промисловості: сутність та підходи до оцінювання URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-194>

7 Управління інвестиційним розвитком регіону : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.10.01 / І. П. Колот. Харків, 2000. (автореферат). irbis-nbuv.gov.ua. Управління інвестиційним розвитком регіону : Автореф. дис... канд. екон. наук : 08.10.01. Х., 2000

8 Нечаєва І. А., Гудзь П. В. Програмно-цільовий підхід в управлінні інвестиційним розвитком металургійного підприємства : монографія / І. А. Нечаєва, П. В. Гудзь. Запоріжжя : ЗНТУ, 2011. С. 230 <https://eir.zp.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8697f492-d64f-4ce7-a8af-f0fbb9dc02cf/content>

9 Грігерман Є. Інноваційно-інвестиційний розвиток: сутність та концептуальні підходи. Київський економічний науковий журнал. 2024. № 4. URL: <https://journals.kyiv.kyiv.ua/index.php/economy/issue/view/6>

Referens

1. Sharp U. Basics of investing K.: Tsentr navchalnoi literatury 2006. 244p.
2. Philosophical Encyclopedic Dictionary / NAS of Ukraine, Institute of Philosophy named H. S. Skovorody. red: V. I. Shynkaruk . Kyiv: Abrys, 2002. 742p.
3. Shumpeter Yozef A. Theory of Economic Development: A Study of Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle. Trans. from English V. Starka. K.: Vydavnychiy dim «Kyievo-Mohylianska akademiia», 2011. 242 p
4. Cherep A.V. Investment Studies. K.: Condor. 2006. 398p. . 398s. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-194>
5. V. H. Rohov The economic nature of enterprise development The mechanism of economic regulation 2017 № 3 p. 85-94 URL: https://mer.fem.sumdu.edu.ua/content/acticles/issue_34/Viacheslav_H_RogovThe_Economic_Nature_of_Corporate_Development.pdf
6. Mykhailyk O.M., Demydenko O. Yu Investment development of food industry enterprises: essence and approaches to assessment URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-194>
7. Management of investment development of the region: author's abstract of the dissertation of the candidate of economic sciences : 08.10.01 I. P. Kolot. Kharkiv 2000. (avtoreferat). irbis-nbuv.gov.ua. Management of investment development of the region : author's abstract... of the candidate of economic sciences: 08.10.01. Kh., 2000
8. Nechaieva I. A., Gudz P. V. Program-targeted approach in managing the investment development of a metallurgical enterprise: monograph /I.A. Nechaieva, P. V. Gudz. Zaporizhzhia : ZNTU, 2011. P. 230 URL: <https://eir.zp.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8697f492-d64f-4ce7-a8af-f0fbb9dc02cf/content>
9. Hrihierman Ye. Innovative and investment development: essence and conceptual

approaches. Kyivskyi ekonomichnyi naukovyi zhurnal. 2024. № 4. URL:
<https://journals.kymu.kyiv.ua/index.php/economy/issue/view/6>

Abstract. *The article explores the essence of the concept of investment development. Existing approaches to defining the classical category of "development" and the category of "investment development" are analyzed. A proper definition has been formulated, which has a complex essential nature and can be used to characterize development at the micro, meso and macro levels.*

Keywords: *development, investment development, approaches to the category of development, process, micro, meso and macro levels*